

EGY BÁNÁTI FALU ÖTÉVES TERVE

Irta: Kek Zsigmond

Egyszerű levél a szerkesztőséghez. Egy a sokszáz napi hír közül, amelyek ma nép'apjainkban megjelennek. De ahogy olvastam, valami csendes belső ujjongás fogott el: ez a levél népünk és a népr'alom kimeríthetetlen erejének és befáthatalan jövőjének hiteles dokumentuma.

Javozó helyi népbizottsága meghozta öt éves tervét.

1947. évre.

1. Községünk villamosítása, melyre előirányoztunk 100.000 dinárt.

2. Mozi, amely elősegíti ifjúságunk fejlődését. Erre előirányoztunk 50.000 dinárt.

3. Jázovótól Szentmiklósig kövesút. Hét kilométeres út ez s ennek építését 50%-ban a község lakossága vállalja önként. Ezért nem is tudjuk, hogy mennyit irányozzunk elő.

4. Egy motormalom, amelyet villanyárammal hajtanak. Ez a malom nagyon szükséges, mert községünkben nincs egy malom sem s utaink sincsenek a szomszéd községekbe. Előirányzat 300.000 dinár.

A hátralévő négy évre a következőket tervezzük:

5. Egy ártézi kút 170.000 dinár.

6. Gyalogjárdák az utcákon 250.000 dinár.

7. Egy egészségügyi állomás szülőotthonnal. Előirányzat 150.000 dinár.

8. Egy gabonaraktár 20 vagon gabona befogadására. Előirányzat 80.000 dinár.

9. Gabonatisztító szelektor. Előirányzat 30.000 dinár.

10. Tűzoltó épület és felszerelés 40.000 dinár

11. Kézigyógyszertár 2000 dinár.

A népbizottság erről beszámolt a népgyűlésen. A nép egyhangúlag jóváhagyta a tervet és örömet fejezte ki, hogy ezek a tervek, amelyek eddig csak álmok voltak, most meg fognak valósulni.

Jazovó, 1946. október.

Vastag Pál.

Eddig a levél.

Jazovo kis bánáti falu Körülbelül 400 ház van benne s 2000 lakosa van. Magyarok lakják. Vasútállomása, postája, kövesútja, járdája, villanya, malma, gabonaraktára, ártézi kútja, orvosa, patikája, mozija — nincs.

Hogyan élt, mit csinált ez a falu évszázadokon át?

Kézről-kézre adták nemesi családok, csanádi püspökség, temesi bán-ság, régi Jugoszlávia, sváb megszállás. A birtoklevelek, királyi adomány-velelek, rezsimek változtak — a falu maradt a régiben. Dolgozott s fizette a tizedet, dézsmát, kulukot, adót, forintban, koronában, dinárban. Feneketlen porban és sárban szállította a gabonát s vitte az adót a városba. Mit kapott? Egy évben egyszer bérmáláskor ottjárt a püspök, választáskor ottjárt a képviselő s ilyenkor hallottak hol égi, hol földi ígéreteket. Az égieket s a földieket egyformán elkönyvelték s maradt minden a régiben. Évszázadokon át mindig csak adott, soha semmit sem kapott. Amiért fáradott, munkája, verejtéke, búzája, pénze másé volt. Hogy kié: talán nem is tudta. Az uraké, távoli városok fényes lakóié.

feneketlen kincstáré. A gabona, a munka, verejték elcsorgott a faluból és semmilyen formában nem tért vissza. Ut csak kifelé vezetett a faluból, nem jött oda s nem hoztak oda soha semmit. Maradt a poros és sáros, sötét, kütnélküli, örömtelen és kilátástalan falu. — »Istenáldotta igénytelen egyszerű nép« — mondta a püspök, képviselő, főbíró — nincs szükség semmire egyszerűségükben, szegénységükben megelégedettek, boldogok.« Költők dicsérték a falu idilli csendjét, közigazdászok megálapították a várható termést, gabonaspekulánsok a hasznot, adóhivatalok az adót, képviselők a voksokat, sorozóbizottságok az ujoncokat — a faluban minden maradt a régiben: por és sár, sötétség és víztelenség, nehéz álmok és kilátástalanság. A falu költségvetése sohasem ismert beruházást: a faluháza, a plébánia és az iskolatatarozás végleg kimerítette minden lehetőségét. Világosság, járható út, iható víz, kövesút a városba, orvos, patika — ezek csak álmok voltak. Nem is a szegénység volt a legnagyobb baj, hanem a kilátástalanság. Reménytelen szegénységébe vagy céltalan zsírjába fulladtan — mindenképpen tespedt, tétlen — jövőtlen vegetált a falu.

Es most, Jazovo népe fölkelt, elnyújtózkodott és kitarja kezét a világosság és a fejlődés felé. A népuralom második esztendeijében Jazovo megcsinálja öt éves tervét. Akiknek eddig a faluháza tatarozása is gond volt — ma milliós költségvetéssel készítenek tervet. Akiknek életébe száz év nem hozott változást, most egy-két esztendő alatt minden mulasztást pótolni akarnak. Akiknek eddig csak teljesületlen álmaik voltak, most igényeket, követeléseket támasztanak az élettel szemben. Álomból ébredt ez a falu: megkérdezték sorsa felől s most megmondja, hogy az ő sorsa is fejlődés, haladás, építés. Világosság, utak, ártézi víz, egészségház, patika, mozi. Nem szép ígéretekkel áztatják mások, maguk csinálnak épkezláb tervet és maguk hajtják végre. A történelem útfélen hagyta a falut, most a népuralom szépen ráhelyezi a fejlődés útjára. Fölnyitja a falu szemét a jövőre, fölébreszti sorsára — tervet, célt, öntudatot és erőt ad neki. Most tudja csak meg, hogy mi mindenre telik a faluból, ha költségvetésébe, terveibe jómagát, faluját, népét is beleveheti. Most látja csak meg, milyen kimeríthetetlen erő van benne, amikor nem csorog el minden a faluból nyom nélkül. Most észleli, hogy mit jelent gabona, adó, ujonc, amikor célját is látja végre.

Jazovó ma már tudja, hogy van beleszólása abba, hova megy búzája, adója, ujonca. Ami eddig sohasem volt Jazovónak is megvan a maga politikája. Ki törődött eddig Jazovó véleményével, ki kérdezte, vajjon hozzászólna-e saját sorsához, járása sorsához, hazája sorsához. Ma van politikája s ez a dolgozó nép politikája. Saját sorsát építi, rendelkezik sorsa felől. Jazovó népbizottsága, Népfrentja, költségvetése, öt éves terve: sorsirányítás, önrendelkezés, történelemformálás — egyszóval népuralom. Milliókat adott, aminek rendeltetéséről nem tudott, hova fordítását nem mondták el neki, él egyik napról a másikra céltalan. Ma milliós költségvetést készít s öt évre megszabja faluja irányát. Ez az öt éves terv, ez a költségvetés azt mutatja, hogy Jazovó belépett a történelembe.

Fölnyitotta szemét a népuralom s látja faluja, népe, hazája fejlődését. Most látja hová megy búzája, hová folyik az adója, hová mennek ujoncai, hogy nem csorog el nyomtalanul vére, verejtéke. Megy a buza inséges vidékek dolgozóinak s jön helyette ipari vidékek munkája olcsón a dolgozó népek. Megy az adó újjáépítésre, új nagy alapok lefektetésére, amelyre büszke épületet emel a dolgozó nép. Mennek az ujoncok Népi Hadseregükbe védeni Jazovó fejlődését, minden népünk békességét, biztonságát, szabadságát. Buza, adó, ujonc mind Jazovóért

is van. Jazovó fejlődéséért, annak előrehaladásáért. Nem spekulánsok üzlete már a termés, a dolgozó nép kenyere készül belőle, nem feneketlen zsák már az adóhivatal, mi mondjuk meg mire kell a pénz. És a vokok sem ismeretlen nyája uraknak jelentenek bársonyszéket, hanem olyanok, aki ismeri Jazovót aki semmiben sem különbözik Jazovó dolgozóitól.

Eddig csak álmai voltak: szomorú, elnyomorodott nehéz álmai — ma távlatra van Jazovónak, bátor, jövőbenező tervei. Megnyílt a szeme sorsa fordulására, jövője útjára. És nemcsak saját jövőjét látja: beleszámítja saját sorsát járása, egész hazája jövőjébe. Jazovó villamosít, mert hazánk a villamosításban jelölte ki az ország haladását. Villanyerőre berendezett malmot épít, gabonaraktárt és szelektort, mert a népuralom modernizálja s emeli a mezőgazdaságot. Járdát, kövesutat épít, mert népállamunk összeköti a falut a várossal, a földet népét a városok dolgozóival. Ártézi kutat fúr, egészségügyi állomást, szülőotthont létesít, mert népállamunk emelni akarja a dolgozók társadalmának egészségét és életszínvonalát. Mozit épít, mert népuralmunk mindenki számára meg akarja nyitni a gondolat, tudás és haladás kapuit.

Jazovó népe ma már tudja, hogy fejlődése nem véletlen külső erő-től, képviselőtől, szolgabírótól függ, hanem saját magától. Tudja, hogy olyan lesz fejlődése, amilyen tempójú munkája. És ezért nemcsak költségvetést és tervet készít hanem annak fedezetet is ad, a legjobb fedezetet, ennek az országnak legértékesebb tőkáját: munkát. Önkéntes munkát ad az útépítéshez saját erejét fogja a haladás szekerébe. Nem mástól kér s vár segítséget, nem a népállamot terheli, amit csak lehet, megcsinál maga. Százévekig gürcölt, verejtékezett kelletlenül másért — hogyne dolgozna most százszorosan lelkesen, amikor magáért dolgozik. Ma mindennek van visszatérő útja a faluba: a beszolgáltatott gabona, mint hazánk gazdasági egyensulya, a befizetett adó, mint szilárd és vásárlóképes dinár, az ujoncok mint hazánk védelme és függetlensége. Ma minden visszatérül valamilyen formában, minden a falut építi. A szolganép verejtéke nyomtalanul elcsorog. Az uralkodó nép ereje önmagába tér vissza.

Én nem tudom, hogy Jazovó költségvetése reális-e. Nem tudom, hogy a tervek mindegyike kivihető-e. Tervbizottságunk majd elbírálja a terveket, megállapítja a legelső szükségleteket és a reális fedezeteket. Összhangba hozza ezeket a terveket a szomszédközségek és a járás, az ország terveivel és hazánk mai lehetőségeivel. Ez a tervbizottság dolgoz. Engem maga a terv ténye érdekel, az hogy Jazovó tervez, épít, fejlődik, halad. Hogy nem álmodik már, hanem, ahogy a levél mondja: — »a nép örömét fejezi ki, hogy amik eddig csak álmok voltak, most meg fognak valósulni.« A kezdet kezdetén vagyunk még. Első terveinket formáljuk. Most létesülnek a nép építő akaratának kohói: a tervbizottságok. De ezekből az első kis tervek, ezekből a fejlődés útján tapogatózó vázlatokból felrajzolódik előttem az a mesés, végeláthatatlan haladás, amire lehetőséget ad az uralkodó nép teremtő ereje.

Sok ilyen Jazovó van hazánkban, sok-sok ébredő, nagyot nyújtózó, szélesen és bátran a jövőbe néző falu. Mindegyiknek van terve, távlatra, mindegyiknek van biztos haladása. Mindegyik elkészíti egyéves, hároméves, öt éves tervét. És ezekből a kisebb-nagyobb tervek, épül fel hazánk népeinek grandiózus épülete. Egy önmagára talált, erejére föleszmélt nép készíti történelmi költségvetését nagytávlatú fényes jövődjére. Ezt a fölszabadult, erejére eszmélt népet fejlődése útján nem állíthatja meg semmi!